

Jaroslav Padovec ve vzpomínkách

Před sto lety, 12. října 1908, se narodil profesor Jaroslav Padovec, jedna z nejvýraznějších postav české medicíny. Jako svůj obor si vybral gynekologii a porodnictví. Byl vynikajícím operátorem a oblíbeným učitelem, který ochotně předával své zkušenosti. V šedesátých letech jeho kariéra vrcholila, nečekaně a náhle ji však ukončil střet s politikou.

Profesor Jaroslav Padovec byl přednostou gynekologicko-porodnické kliniky Fakultní nemocnice na Královských Vinohradech a zároveň členem profesorského sboru tehdejší Lékařské fakulty hygienické již od jejího vzniku v roce 1952.

Vzpomínám na profesora Padovce jako jeden z jeho posledních přímých žáků a odchovanec tzv. Padovcovy školy.

Vděčím mu za mnoho, všechny mé medicínské znalosti a operační dovednosti jsou s jeho osobou přímo spojeny.

Začínal jsem na jeho klinice jako zřízenec, během studia medicíny jsem tam pracoval jako tzv. pomocná vědecká síla a operační a porodnický elév. Po promoci mi profesor domluvil nástup ke svému kamarádovi primáři Maršálovi do Příbrami. Z příbramské nemocnice jsem se pak k panu profesorovi na kliniku vrátil jako aspirant, pak sekundární lékař a nakonec jsem se stal jeho nejmladším asistentem, až do doby jeho nuceného odchodu z kliniky.

Jeho medicínský záběr byl obrovský. Od porodnické problematiky se postupně posunul do gynekologie a v ní se pak nejvíce věnoval otázkám léčby nádorových onemocnění. V oblasti onkologie se zabýval hlavně problematikou ope-

Jako mladí jsme se prali o to, abychom mohli vidět *pana profesora* operovat

rační léčby zhoubných nádorů. Je hlavním tvůrcem tzv. Vinohradské školy.

Své práce publikoval v době, kdy naše medicína byla zavřena ostatnímu světu, proto také většina jeho originálních prací byla publikována jen v československých odborných periodikách. Přesto však jeho systém operační léčby nádorů hrdla děložního v kombinaci s léčbou ozařová-

ním, vypracovaný společně s radioterapeutem primářem Ungarem, překročil hranice republiky a na dlouhou dobu se stal uznávanou moderní variantou léčby tohoto onemocnění.

Jeho fantastická manuální zručnost spolu s hlubokými znalostmi mu umožnila vypracovat originální přístup k radikálním hysterektomiím a modifikovat standardní radikální operaci dle Wertheima. Popsal způsob vyhledávání a ozřejmování průběhu ureteru, techniku jeho uvolňování od křížení s velkými cévami a jeho tunelaci při vstupu do močového měchýře. Všechny tyto techniky jsou dodnes používány a svého času byly skutečně prioritní.

Vinohradská škola zavedla také techniku předoperačního ozáření ke zmenšení základního nádoru a k likvidaci metastáz v lymfatickém systému. Padovec definoval optimální dobu k operaci po předchozím ozáření, vypracoval techniku, jak v ozářeném terénu operovat.

Přestože byl tak schopný a zručný operátor, zajímal se i o pooperační komplikace a kvalitu života pacientek. Přiměřeně proto modifikoval operační výkony u ozářených pacientek. I když dnešní moderní onkologická léčba a moderní ozařovací techniky lineárním urychlovačem jeho způsob léčby překonaly a změnily, jím prosazovaný důraz na kvalitu života léčených žen je dodnes jedním z nejdůležitějších principů onkologické léčby.

Operovat s profesorem Padovcem byl skutečný zážitek. Každý operační den se přesně v půl sedmé ráno začal na sále převlékat a mýt, přesně úderem sedmé říznul. My mladí jsme se téměř prali o to, abychom mu mohli asistovat, dívat se mu na ruce a něco se naučit. Učit se operovat s Padovcem nebylo jednoduché – operoval nesmírně rychle, úspornými pohyby,

a pochopit jeho techniku nebylo snadné. Profesor na naše otázky mnohdy ani neuměl odpovídat, říkal: „Dívej se mi na ruce, vždyť je to jasné.“

O jeho mimořádných operačních schopnostech svědčí i to, že jezdil operovat do takzvaného Státního sanatoria. Když se ale po srpnu 1968 stal osobou politicky nespolehlivou, nemohl být nadále oficiálním operátorem prominentů. Cesta se ale našla: profesor vždy počkal, až pacientku uspí, potom prověřený lékař odstoupil, operaci provedl Padovec, a když se pacientka vzbudila, stál u stolu zase prověřený lékař.

O Padovcově manuální zručnosti kolovala spousta historek, doba trvání operací byla neuvěřitelně krátká. Vyprávělo se, že když se mu v noci ještě nechtělo spát, šel na kliniku, vzbudil operační sestry a do rána odoperoval celý program na následující den.

Sám jsem byl u toho, když si staniční sálková sestra přála ke svým kulatým narozeninám, aby pan profesor odoperoval celý operační program. Bylo to skutečně neuvěřitelné, jediná ztráta času se našla mezi operacemi, to když si pan profesor musel vyměnit propocené prádlo. Program deseti operací, který měli provést jednotliví operátoři a který byl plánován od sedmi hodin ráno do čtyř odpoledne, skončil pan profesor těsně před polednem. Neznám nikoho druhého, kdo by to dokázal.

Gurmán, znalec whisky, milovník žen, fantastický operátor a dobrý lékař, to byl profesor Padovec.

Vděčím mu za to, co mě naučil a nezištně předal. Nejsem sám – byly nás celé generace.

Vždy, když provedu složitou a náročnou operaci, zacvaknu podávky do roušky u hlavy pacientky a řeknu – památce pana profesora. Těmto podávkám říkají naše sálkové sestry „památník“ a takovým památníkem a vzpomínkou je i tento článek při příležitosti nedožitých stých narozenin „našeho pana profesora.“ ■

Foto: archiv Kateřiny Vávrové

Očima své dcery

Po upálení Jana Palacha se profesor za protest mladého studenta postavil, pomáhal organizovat pohřeb a šel pak v taláru za jeho rakví, při pietním aktu stál čestnou stráž u rakve. To mu režim neodpustil. Navíc jeho švagr byl Vilém Brzorád, člen redakční rady časopisu Svědectví, vydavatel exilové literatury... Pan profesor byl napřed odvolán z vědecké rady univerzity, pak z funkce proděkana, ale stále vedl katedru gynekologie a porodnictví i kliniku, až roku 1974 musel odejít do důchodu.

Ve Fakultní nemocnici Královské Vinohrady působil od roku 1948 jako primář a později přednosta. Za jeho působení tu vládl dokonalý pořádek. Byl jako ostříž, do práce chodil v šest hodin ráno a kdo přišel až po něm, věděl, že bude zle; přesto však na něj jeho spolupracovníci dodnes vzpomínají s láskou.

Přísně dohlížel i na dobu vyhrazenou pro návštěvy. Sám nikdy vážně nestonal, až v roce 1982 musel na operaci. Návštěvní hodiny se ho netýkaly, vždyť byl v péči kamarádů, a tak každý den vyhlížel, kdy už někdo přijde. „Jednou mi řekl: Víš, já si za vším, co jsem jako lékař udělal, stojím,“ vzpomíná jeho dcera Kateřina Vávrová. „Ale jednu velkou chybu už nemůžu napravit. Měl jsem být nemocný jako mladý. Po téhle zkušenosti bych návštěvy nezakazoval, ale naopak předepisoval. Povinně, několikrát denně.“

I když měl vždy slabost pro hezké ženy a rád se za nimi nejen ohlédl, otcem se stal až po padesátce. Pyšně si tehdy s novorozenou dcerkou vyjel v dešti na procházku, ale vytrval jen do chvíle, kdy potkal sestřičky, se kterými kdysi pracoval. Už z dálky volaly: „No jo, když prší, tak vyženou dědečka!“ Pan primář se otočil a pospíchal domů. Tam praštil kočárem a oznámil, že víckrát nikam nejde.

Svou práci měl opravdu rád a stejně rád i učil, rozhodně ale nebyl jen suchým lékařem a učitelem. Měl úžasný smysl pro humor, uměl vyprávět – přeháněl, barvitě líčení uměl zakončit pointou. Mezi jeho přátelé patřil i scenárista František Vlček, jeden z rozhlasových Sedmilhářů, který řadu z jeho příběhů vzal za své. „Často se pak stávalo, že táta pustil rádio,“ líčí jeho dcera, „a za chvíli už láteřil: Sakra, zas už ten Franta baví národ mojí historkou!“

Jeho publikační činnost byla rozsáhlá, ale možná nejpřesnější byl na svou „kuchařku“ pro studenty Jak operovat. Podle něho tu chyběla kniha, která by srozumitelně a přehledně podávala techniku operování. V nakladatelství ale nad knihou režimem ne právě oblíbeného lékaře váhali a nakonec její vydání zamítli.

Zdravotní problémy se nakonec nevyhnuly ani jemu. Do posledních dnů před odchodem do nemocnice se však věnoval své práci a operoval. „Věřím, že se mohl dožít vysokého věku. Ale táta byl tak aktivní člověk, navíc nade vše miloval svoji profesi, vůbec si nedovedu představit, že by žil jako důchodce bez svého špitálu. Možná že v souvislosti s tehdejší situací to tak pro něj byl odchod v pravý čas.“

Z nemocnice se už pan profesor nevrátil. Zemřel v 74 letech, 19. června 1982. ■

